

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 84 stemmer mod 2; 40 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 82) findes i tidenden sp. 5053).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 81 stemmer mod 49.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om pas til danske statsborgere m. v.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 74) findes i tidenden sp. 5058).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 120 stemmer mod 10.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i ferieloven. (Forlængelse af ferie m.v.).

(Lovforslaget (nr. 155) findes i tillæg A. sp. 3265, fremsættelsen i tidenden sp. 4714).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i medhjælperloven. (Forlængelse af ferie).

(Lovforslaget (nr. 164) findes i tillæg A. sp. 3377, fremsættelsen i tidenden sp. 5093).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Erling Dinesen: Må jeg først sige, at forslag om en forlængelse af ferien har vi fået forkastet et par gange her i folketinget, fordi regeringspartierne mente, at arbejdsmarkedets parter først skulle forhandle om spørgsmålet, til trods for at vi jo har en ferielov her i landet. Jeg kan fortsat ikke acceptere denne begrundelse, men jeg hilser med tilfredshed, at LO tog sagen op, da regeringen ikke ville. Det er i realiteten LOs indsats, som er årsag til, at de allerfleste lønmodtagere nu får en længere ferie.

Jeg forstår på arbejdsministeren, at han mener, der er grund til at overveje en videre liberalisering af bestemmelserne om feriens placering, og det vil vi gerne være med til at drøfte, fordi det nu engang er sådan, at ferievaneerne stadig ændrer sig.

Til gengæld må det så, synes jeg nok, i høj grad undre, at arbejdsministeren fremsætter et forslag, der indeholder en tvangsordning, som efter min opfattelse strider

[Erling Dinesen.]

både imod mæglingforslagets aftaler og en af ILO vedtaget konvention. Jeg tænker her på bestemmelserne i forslaget til § 17 b., der påbyder arbejdsgivere, hvis virksomheder er lukkede mellem jul og nytår, enten at dekretere ferie, hvad enten det passer lønmodtagerne eller ej, eller udbetale dem fuld løn, så længe virksomheden er lukket. Det vil i realiteten sige, at man tvinges til at holde ferie på dette tidspunkt uden hensyn til andre ferieplaner, da vi jo ikke kan regne med, at ret mange arbejdsgivere vil udbetale løn uden at få arbejde til gengæld. Lønmodtagernes synspunkter og ønsker tages der altså overhovedet ikke noget hensyn til.

Der står i mæglingforslaget, at ferietidspunkterne fastsættes af arbejdsgiveren, men at han så vidt muligt skal imødekomme lønmodtagernes ønsker om ferieplaceringen. Jeg mener, at arbejdsministeren med dette forslag uden videre tilsidesætter denne aftale, og jeg synes ærlig talt, det er en meget mærkelig form for arbejdspladsdemokrati. Jeg vil gerne sige, så der ikke skal være nogen tvivl om det, at vi ikke kan godkende denne bestemmelse, som vi finder ganske urimelig, både i forhold til lønmodtagerne og i forhold til arbejdsgiversiden.

De andre bestemmelser kan vi behandle nærmere i udvalget, dem skal jeg ikke gå ind på her.

Om medhjælperlovforslaget vil jeg blot sige, at vi fortsat er af den opfattelse, at der ikke er megen mening i at have feriebestemmelser i medhjælperloven. Medhjælperne burde ligesom andre lønmodtagere være omfattet af ferieloven.

Simonsen: Som allerede nævnt af hr. Erling Dinesen har spørgsmålet om en forlængelse af ferien været behandlet bl. a. i forbindelse med revisionen af ferieloven i sidste folketingssamling. Vi har ved den og andre lejligheder givet udtryk for, at efter vor opfattelse er spørgsmålet om forlængelse af ferien et spørgsmål, som skal afklares af arbejdsmarkedets parter.

Vi er i den situation nu, at arbejdsmarkedet i forbindelse med det sidste mæglingforslag er enedes om 4 ugers ferie, og den lovrevision, vi her har til behandling, er derfor en naturlig konsekvens af mæglingforslaget. Vi hilser med glæde, at 4 ugers ferie

nu er blevet en realitet. På baggrund af den almindelige diskussion, vi tidligere har haft om arbejdstidsforkortelse kontra ferieforlængelse, synes jeg nok det er glædeligt, at man i dette tilfælde har valgt ferieforlængelsen.

Spørgsmålet om fleksibilitet med hensyn til placering af ferien er også med i forslaget, og ministeren nævner i sin fremsættelse muligheden af eventuelt at forlænge den såkaldte ferieperiode. Det var jo et spørgsmål, der bl. a. var til behandling i arbejdsministeriets ferieudvalg, som dengang nåede til det resultat, at det var et spørgsmål, man kunne tage op, når man skulle forlænge ferien. Derfor tog man ikke stilling til det i udvalget. Nu får vi altså ferieforlængelsen, men arbejdsmarkedets parter har ikke valgt at forlænge ferieperioden.

Der kan nok være mange ting, der taler for en sådan forlængelse, og jeg synes ligesom hr. Erling Dinesen, at det er en sag, vi kan diskutere i det folketingsudvalg, der bliver nedsat. Mange ting peger i retning af, at der er behov for større fleksibilitet. Vi må også være opmærksomme på, at jo længere ferien bliver, des større problemer kan der blive for en lang række produktionsvirksomheder, som har særlige hensyn at tage i arbejdstilrettelægningsen. Der er altså her tale om såvel et medarbejder- som et arbejdsgiversynspunkt, som bør tilgodeses.

Hr. Erling Dinesen kom med nogle meget kritiske bemærkninger i forbindelse med ministerens forslag om, at ferie ud over 18 dage skulle placeres i forbindelse med en eventuel julelukning. Vi har nu svært ved at se det stærke tvangsprincip i denne bestemmelse. For det første må vi gøre os klart, at der kun er tale om de dage, der ligger ud over de 18 dage, altså dage, som alligevel kan placeres på et hvilket som helst tidspunkt. Mæglingforslaget lægger i sin formulering selv op til, at det vil være naturligt, at dage ud over de 18 placeres i forbindelse med øvrige helligdage, f. eks. i forbindelse med en juleferie.

Når vi dernæst tager i betragtning, hvilke problemer vi har haft med hensyn til de såkaldte julelukninger, som vi gang på gang har diskuteret i forbindelse med arbejdsløshedsforsikringsloven, synes jeg egentlig der er grund til at sige, at ministeren her har fundet en ganske fornuftig formulering, som

[Simonsen.]

tilgodeser både spørgsmålet om planlægning af ferier og problemet i forbindelse med arbejdsløshedsforsikringslovgivningen. Derfor kan vi støtte dette, idet vi stadig væk må holde fast på, at der kun er tale om feriedage, såfremt der er ferielukning. For det kan vel ikke være rigtigt, at man, når ferien udvides til 4 uger, i virkeligheden i en række tilfælde i forbindelse med en julelukning skulle have en 5. uge, som staten i stor udstrækning finansierede? Vi kan derfor støtte dette forslag.

Med hensyn til medhjælperlovforslaget skal jeg ikke komme med særlige bemærkninger. Det er jo en decideret konsekvens af den ændring, der foretages af ferieloven. Jeg kan derfor på min gruppes vegne anbefale de to lovforslag.

Jens Frandsen: Da vi sidst havde ferieloven til behandling, gav jeg udtryk for, at jeg måtte anse det for at være et aftale-spørgsmål, om de flere goder, der kunne være til rådighed og opnås enighed om, skulle gives i form af højere kontant løn eller mere ferie eller kortere arbejdstid, og at vi, hvis der aftales længere ferie, måtte tage ferieloven op til behandling.

Det lovforslag, arbejdsministeren nu har fremsat, følger denne retningslinje, og derfor kan jeg naturligvis erklære mig enig med ministeren. Forslaget indeholder den gradvise udvidelse af ferien, som arbejdsmarkedets parter er blevet enige om.

Ved revisionen af loven sidste år skete der en vis liberalisering i bestemmelsen om feriens placering. Jeg har lagt mærke til, at ministeren i sin tale giver udtryk for god vilje til at overveje at gå videre, og jeg vil gerne sige, at den gode vilje til at forhandle dette spørgsmål også er til stede hos venstre. Jeg har slået efter i betænkningen af 12. maj 1967 fra udvalget om arbejdstid og ferie. Heri findes en længere beskrivelse af undersøgelser af ønsker og synspunkter, og der tales om administrativ lettelse ved en udvidelse af ferieperioden til eventuelt også at omfatte april og oktober måneder. Ønskerne er meget delte, men jeg finder, at vi i udvalget må drøfte dette spørgsmål.

Der er for mig at se mange hensyn, der taler for en videregående liberalisering. For typiske udendørsfag, eksempelvis byggefag-

gene, er det jo ikke særlig fremragende at holde det meste af eller hele ferien i de bedste arbejdsperioder, mens man i de samme fag kan være tvunget til at gå ledig til andre tider, på grund af en hård vinter måske. Jeg kan udmærket forstå, at familiemedlemmerne gerne vil holde ferie samtidig, i hvert fald en del af tiden; men særlig rationelt er det nu ikke, at næsten alle skal holde ferie i skolernes sommerferietid. Det er måske også et spørgsmål, om de på undervisningsinstitutionerne beskæftigede alle skulle holde ferie samtidig. Turisterhvervet så sikkert gerne en større spredning af ferietiden. Overfyldte feriesteder, trafikmidler og landeveje ville nyde godt af en større spredning.

De nye bestemmelser, der skal indeholdes i lovens § 17, og som tager fat på spørgsmålet om virksomhedslukningerne mellem jul og nytår, kan jeg anbefale. Jeg finder ligesom hr. Simonsen, at der i nogle tilfælde i de seneste år er foregået en trafik, som ikke har været ganske rimelig. Ministeren skal ikke fra min side have utak for de foreslåede bestemmelser.

Ellers er ændringerne som nævnt udelukkende følger af overenskomsterne, og jeg skal på venstres vegne anbefale lovforslaget til en velvillig udvalgsbehandling.

Om forslaget til ændring af medhjælperloven skal også jeg kun sige, at det er en konsekvens af ferielovens ændring og de overenskomster, der er indgået. Lovforslaget har ikke nogen overgangsbestemmelse, idet ferien inden for dette område følger ansættelsesperioden. Jeg kan med disse bemærkninger anbefale også dette lovforslag.

Valbak: Ved flere lejligheder har jeg her fra talerstolen sagt på mit partis vegne, at vi her i landet snarest burde nå frem til generelt at få indført 4 ugers ferie, sådan som man har det i Sverige og i Norge. Jeg har imidlertid også sagt, at tidspunktet, sådan som arbejdsvilkårene aftales her i landet, lige akkurat var inde, når det organiserede arbejdsmarked lod ferieforlængelse indgå som et element i sine aftaler. Sådan har det været ved alle tidligere lejligheder, hvor der ved lov er sket forlængelse af ferien. Det siger jeg ikke mindst af hensyn til de bemærkninger, hr. Erling Dinesen lige kom med.

[Valbak.]

Arbejdsmarkedet har som bekendt truffet aftale om ferieforlængelse med en uge, og tiden for et lovinitiativ, der følger aftalen op, er efter mit partis opfattelse derfor også inde.

Vi er yderst tilfredse med, at der fra ministerens hånd så omgående ligger et lovforslag, der bortset fra enkelte forbedrende frynser følger arbejdsmarkedets aftaler, sådan at den forlængede ferie også kommer andre lønmodtagende grupper end LO-området til del.

Ferieloven og forslaget indeholder nogle bestemmelser, som sigter mod at „bløde op“ på de generelle regler om tidspunktet for feriens afholdelse. Mit parti er enig i de bestræbelser, som ligger i det. Den generelle bestemmelse om, at hovedferien skal afvikles i perioden 2. maj-30. september, har tjent godt som en beskyttelsesforanstaltning, vil jeg gerne understrege. Men ændrede ferievaner, kraftigt understøttet af billige rejsemuligheder til sydens sol i vintermånederne, er imidlertid i fuld gang med at forælde bestemmelsens sigte og begrundelse. Det har jeg tidligere sagt også fra denne talerstol.

Hertil kommer, at nye bestemmelser, også i lovforslaget her, sikrer, at ferien i fremtiden skal lægges efter forhandling med den ansatte — rent bortset fra, at det vist er nogle år siden en arbejdsgiver er kommet særlig godt fra ret mange gange at bestemme over disse sager hen over hovedet på den ansatte. Det ser med andre ord for mig ud, som om produktion og producerende er ved at få sammenfaldende interesser på dette område. Jeg har før peget på det lidt snurrige i, at loven sender os alle sammen på ferie lige akkurat på det tidspunkt af året, hvor beskæftigelsesmulighederne er allerstørst.

Med disse bemærkninger vil jeg antyde, at man vil finde mit parti rede til en fordomsfri drøftelse i udvalget om, hvorvidt det er ønskeligt og hensigtsmæssigt at fremme feriepredningen yderligere ved forlængelse af ferieperioden. Ministeren har i sine bemærkninger til lovforslaget inviteret til en drøftelse af, om man burde inddrage april og oktober i ferieperioden. Det er disse bemærkninger, jeg med mine bemærkninger gerne har villet fremhæve. Til fordel for at

tage april og oktober med taler i hvert fald, at mange mennesker gerne vil benytte skolernes oktoberferie til at rejse ud med deres børn, ligesom mange ser en mulighed for ferie med en vis varighed i forbindelse med påsken, altså normalt i april.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige den mest velvillige behandling af ferielovforslaget, og det samme gælder naturligvis konsekvensforslaget om at sikre medhjælperne tilsvarende ferielængde.

Arne Larsen: De foreliggende lovforslag er jo ikke særlig opsigtsvækkende og sensationelle. Der er ikke nogen grund til at råbe højt hurra, fordi arbejdsministeren nu omsider drister sig til at fremsætte lovforslag om 4 ugers ferie. Det er jo sådan, siger ministeren — og det er den argumentation, der har været brugt gennem årene — at vi ikke her i folketinget kan lovgive om noget, som man ikke forlods er blevet enig om på arbejdsmarkedet.

Nu har vi altså et forlig på arbejdsmarkedet med et mæglingsforslag, der er blevet vedtaget af begge parter, og hvorved der trinvis gennemføres 4 ugers ferie for alle lønmodtagere, som falder ind under disse overenskomster, og efter at arbejdsmarkedets parter altså er nået frem til dette resultat, vover arbejdsministeren så at fremsætte lovforslag herom i folketinget. Jeg vil ligesom hr. Erling Dinesen mene, at det ikke så meget er arbejdsministerens fortjeneste, at vi har lovforslaget i dag, som det er dansk fagbevægelses, dens organisationers og LOs og det, at man så kraftigt gennem det sidste par år har rejst kravet om en forlængelse af ferien ude omkring i de faglige organisationer. Nu bliver 4 ugers ferie generel, omfattende alle, der falder ind under lovens bestemmelser, og det er selvfølgelig et fremskridt, må vi erkende, men det er altså faktisk tilkæmpet af fagbevægelsen.

Der er et lille spørgsmål i forbindelse med denne revision af ferieloven. Arbejdsmarkedets parter er godt nok blevet enige om, at ferieprocenten for de 4 uger skal sættes til 9½; men jeg vil tillade mig at have den mening, at denne ferieprocent er for lav. Tidligere havde vi 7¼ pct. for 3 ugers ferie, og hvis man prøver at gange og dividere, finder man, at denne ferieprocent i hvert fald ikke følges op. Overført til 4 uger skulle

[Arne Larsen.]

den have været oppe på $9\frac{3}{4}$, og da det vel havde været rimeligt, at der var lidt at holde ferie for, burde ferieprocenten sættes til 10, hvad både socialistisk folkeparti og socialdemokratiet et par gange har foreslået den her i folketinget. Men det vover arbejdsministeren næppe at pille ved. Han går sikkert ikke uden for forligets rammer.

Der har, bl. a. af arbejdsministeren i fremsættelsen, været rejst spørgsmål om en liberalisering af feriens placering, en smidigere ferielægning. Jeg tror nok, jeg vil være i stand til at give arbejdsministeren medhold i, at en smidigere ordning vil være ønskelig, men jeg vil i alt fald foretrække, at dette problem drøftes mere indgående mellem arbejdsmarkedets parter, for når nu arbejdsministeren er så villig til at følge arbejdsmarkedets parter i lovmæssig henseende, kunne det da også godt ske, at det ville være rigtigst at få drøftet disse problemer med arbejdsmarkedets parter, før man lovfæster nye bestemmelser.

I øvrigt synes jeg, der er meget, der taler for, at man forlænger ferieperioden og eventuelt smidiggør selve ferielægningen. Men jeg synes, arbejdsministeren kommer lidt i modstrid med sig selv. Han siger i fremsættelsen, at man måske skulle komme hen til, at ferietid ud over de 18 dage skulle kunne lægges som enkelt dage, f. eks. i forbindelse med helligdage. Men samtidig ser vi i forslaget til § 17 b, at arbejds giveren faktisk får en ganske klar ret til at lukke mellem jul og nytår og altså sige: virksomheden her skal holdes lukket, altså dekretterer jeg, at mine medarbejdere skal holde ferie i den uge. Ja men så bliver der jo ikke nogen smidiggørelse, så bliver der jo ingen muligheder for at tage individuelle hensyn — for det er da klart, at menneskenes behov er vidt forskellige — så er der slet ikke noget tilbage af de enkelte feriedage, for så har man sagt: 3 uger skal lægges inden for en bestemt ferieperiode, og de 6 øvrige feriedage skal lægges i juleperioden. Så kan jeg ikke se, der er så meget vundet ved det. Jeg synes ikke, den bestemmelse er særlig god, men den kan vi vel drøfte i udvalget.

Socialistisk folkeparti finder ikke, at lovforslaget er synderlig fremskridtsvenligt. Vi har tidligere to gange stillet forslag om en virkelig revision af ferielovgivningen, sådan

at denne tilrettelægges efter nye principper. F. eks. har vi foreslået, at der for at undgå tab af feriepenge ved betalingsstandsninger blev oprettet en ferielønssfond, hvortil ferielønnen skulle indbetales af alle arbejdsgivere, sådan at vi fik en statsgaranteret fond, som ville give lønmodtagerne fuld sikkerhed for, at ferielønnen ikke gik tabt. Gennem denne indbetalingsordning kunne dermed også det nuværende feriemærke- og ferie-kortsystem fuldstændig bortfalde. Jeg tror, der sidder et udvalg, som arbejder med feriemærke- og ferie kortordningen, og jeg vil gerne spørge ministeren, hvor langt man egentlig er kommet, og om der er tegn til, at man vil modernisere administrationen på disse områder.

Et andet princip gik ud på, at selve feriens længde skulle være løsrevet fra oparbejdning af ferien. Retten til 4 ugers ferie skulle være ubetinget, selv om der ikke var hensat feriepenge for en tilsvarende periode.

Det var nogle af de væsentlige principper, vi nedfældede i vore ferieforslag, som altså ikke kunne få den fornødne tilslutning her i folketinget. Jeg ser nu, at arbejdsministeren trasker videre i de gamle spor. Der er ikke megen modernisering af ferieloven i det, der her er fremsat.

Feriebestemmelserne i medhjælperloven finder vi overflødige, idet medhjælperne generelt burde være omfattet af ferielovens bestemmelser, og det er muligt, at vi stiller ændringsforslag herom.

Men selvfølgelig er socialistisk folkeparti positivt indstillet over for de nye bestemmelser om feriens forlængelse, som vi selvfølgelig finder er et absolut gode, og som vi også selv har stillet forslag om ved et par tidligere lejligheder.

Kjær Rasmussen: Hvis vi havde haft en præst i gruppen, så tror jeg, vi ville have sat ham på denne opgave, for det, vi i virkeligheden skal, er at konfirmere. Vi skal konfirmere den aftale på ferieområdet, som arbejdsmarkedets parter er blevet enige om i mæglingforslaget. Lad mig sige med det samme: VS kan naturligvis gå ind for de foreslåede forbedringer i begge lovforslagene.

Men nu vi er ved at drøfte ferielov, rinder det mig i hu, at vi for ca. 3 uger siden her i folketinget havde et VS-forslag om ændrin-

[Kjær Rasmussen.]

ger i ferieloven til debat. Dette forslag mødte desværre ikke stor sympati hos de øvrige ordførere, og jeg gad vide, om ikke det blev stuvet væk i et eller andet folketingsudvalg. Nu synes vi imidlertid selv, at vort forslag er udmærket, og vi synes i høj grad, at der mangler bestemmelser i de her foreliggende forslag svarende til dem, vi foreslog, så derfor vil jeg lige sige et par ord om de ændringer, vi kunne tænke os foretaget i ferieloven.

Vi er af den mening, at mennesker, som er beskæftiget ved sundhedsfarligt arbejde, må og skal have længere ferie end andre, og det vil vi stille ændringsforslag om. Vi mener også, at mennesker under 18 har behov for en længere ferie, så det vil vi også stille ændringsforslag om.

Jeg stiller disse ændringsforslag i udsigt allerede nu, for at de ærede udvalgsmedlemmer ikke skal komme og sige her, når vi skal have anden behandling, at forslagene er kommet for sent, at disse ændringsforslag har man skam hverken hørt om eller set før. Derfor siger jeg det allerede nu.

I øvrigt kan man se nærmere om de påtænkte ændringsforslag i det lovforslag, vi fremsatte den 15. december 1970, og som jeg omtalte før; det er lovforslag nr. 112.

Hanne Reintoft: Den foreslåede lovændring er, som ministeren også selv nævner, en følge af vores sørgmodige overenskomstresultat. Kravet om 4 ugers ferie har længe været rejst fra arbejderside som et af de mest konsekvente og mest tiltrængte krav. Tempoet på vore virksomheder er meget hårdt, vores nedslidningsgrad er høj, og med den høje produktivitet, vi har her i landet, skulle der være al mulig basis for at gennemføre en så rimelig og menneskelig ting som 4 ugers ferie med det samme.

Det hørte til de krav, mit parti opstillede ved overenskomstforhandlingerne, at der skulle gives 4 ugers ferie fra 1. januar 1971 med 12 pct.s feriegodtgørelse. De i dette lovforslag foreslåede procenter dækker måske lige akkurat leveomkostningerne i feriedagene, men giver ingenlunde mulighed for at dække de udgifter, en ferie fører med sig — et forhold, man i og for sig har tilgodeset for tjenestemændenes vedkommende.

Vi var ikke tilfredse med de studehandler,

man indgik med Arbejdsgiverforeningen under forhandlingerne med regeringens villige bagspil. Arbejderne var heller ikke tilfredse. En lav stemmeprocent viser for det første håbløshed over for de resultater, LO-lederne kunne opnå, og af de afgivne stemmer var der, når vi trækker de kompetente forsamlings stemmer fra, knap 121.000 nej-stemmer og knap 139.000 ja-stemmer, altså en ganske tydelig, stor utilfredshed.

Vi mener, at de krav, vi opstillede om 4 ugers ferie med det samme, var rimelige og burde have været fastholdt. Vi havde helst set, at problemet var løst i forhandlingsituationen, men da ferielovgivning er et lovgivningsspørgsmål, må vi kræve, at folkettingen nu tager sagen i sin hånd, når man ikke har kunnet opnå det mellem organisationerne, og herigennem opnår de resultater, som arbejdsgiverne med deres asociale holdning til travsel og velbefindende ikke vil acceptere.

Jeg har derfor bedt om at få udarbejdet ændringsforslag til lovforslaget, således at der med virkning fra 1. januar 1971, altså med tilbagevirkende kraft, indføres 4 ugers ferie straks, og at der ydes 12 pct. i feriegodtgørelse.

Lad mig dertil bemærke, at vi ikke kan være tilfreds med arbejdsministerens diktat om, at ferien, hvis arbejdsgiveren ønsker det, skal kunne lægges i hverdagene mellem jul og nytår. Jeg ved godt, det egentlig er ministerens ønskedrøm, at man skulle gå arbejdsløs uden erstatning i disse julehelligdage, men selv om dette måske er en lidt modereret form for denne asociale tanke, kan vi ikke acceptere det. Det er dyre dage at holde ferie i, hvis man skal rejse. Hvis man f. eks. har lyst til at tage til Norge eller andre steder hen, så er det dyrere i juledagene. Og mange har lyst til at lægge deres vinterferie på et senere tidspunkt, f. eks. når forårstrætheden melder sig, fordi de jo har juledagene til at rekreere sig i i forvejen.

Nu tales der meget også fra borgerlig side om demokrati på arbejdspladserne, og jeg vil håbe, jeg kan forvente et positivt svar fra ministeren i dag, når jeg foreslår, at der i hvert tilfælde bliver tilføjet en bestemmelse til dette lovforslag om, at ferie mellem jul og nytår kun kan påbydes, hvis det aftales med virksomhedens ansatte. Den enkelte

[Hanne Reintoft.]

arbejdsleder, arbejdsgiver, må aftale med de ansatte, at de vil acceptere at få deres ferie lagt mellem jul og nytår. Hvis man end ikke kan gå ind for et så beskeden demokrati, at man parterne imellem kan aftale, hvornår ferien skal ligge, så er det i hvert fald meget letsindigt at snakke om nogen som helst form for demokrati.

I forslaget til lov om ændring i medhjælperloven er der to afgørende bestemmelser om ferie, som bør ændres.

I den foreslåede § 11, stk. 1, fastholder arbejdsministeren, at arbejdsgiveren bestemmer efter forhandling med lønmodtageren, hvornår ferien skal holdes. Det betyder reelt, at arbejdsgiveren alene kan fastsætte tidspunktet for ferien. Der er slet ikke fastsat noget varslingstidspunkt, og mange landarbejdere har prøvet den morsomme situation, hvis radioavisen mandag morgen melder om regn, at de får at vide, at nu kan de for resten tage deres ferie resten af ugen. Det bør indføres i medhjælperloven, at arbejdsgiveren skal optage forhandling med lønmodtageren om ferietidspunktet, senest 1 måned før arbejdsgiveren ønsker at lønmodtageren skal have ferie. Hvis ministeren ikke vil tage stilling til det nu, vil jeg fremkomme med det som ændringsforslag.

Desuden bør medhjælperen selvfølgelig kunne forlange, at samtlige feriedage gives i sammenhæng. Den gamle begrundelse, at der inden for landbruget er særlige forhold, som ikke tillader den samme lovgivning som i andre erhverv, har ikke gyldighed i dag med den industrialisering, der har fundet sted.

Jeg har før fremført og vil gerne fremføre igen, at vi principielt er modstandere af en særlig medhjælperlovgivning. Vi havde imidlertid ventet, at lærlingeloven, som undervisningsministeren havde lovet det, var kommet til revision i år, og ville da have stillet forslag om samtidig at ophæve medhjælperloven, således at vi kunne få en samlet erhvervslovgivning, men det vil vi vende tilbage til i næste folketingssamling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgaard):

Jeg vil gerne takke for tilslutningen til lovforslaget. Det er rigtigt, som det er sagt fra flere sider, at det ikke i og for sig er min for-tjeneste, at vi i dag drøfter lovforslag om at

forlænge ferien til 4 uger. Det har hele tiden været mit standpunkt, at den udvikling måtte tage sit udgangspunkt i forhandlingerne på arbejdsmarkedet, hvor spørgsmålet om ferieforlængelse kom til at indgå i drøftelser, hvor det automatisk blev prioriteret i forhold til andre ønsker, som løntagere og arbejdsgivere måtte have at afhandle med hinanden. Når det er sagt, har jeg dog lyst til at tilføje, at det er lidt af en tilfredsstillelse for mig, at det, som arbejdsmarkedets parter er nået frem til, er en gradvis optrapning af ferien, bogstavelig talt efter den skitse, som jeg havde fornøjelsen at gøre rede for her under en tidligere drøftelse om 4 ugers ferie på foranledning af et forslag fra et af oppositionspartierne.

Jeg har også trang til at gøre den bemærkning, måske specielt til hr. Erling Dinesen, at det er da rigtigt, at socialdemokratiet i årenes løb har stillet mange forslag om udvidelse af ferien til 4 uger, men det er altså ikke sket i den tid, hvor socialdemokratiet selv sad ved regeringsmagten, og det er ganske specielt ikke sket i den periode, hvor hr. Erling Dinesen selv var arbejdsminister. En kendsgerning er det, at enhver udvidelse af ferien i den sidste menneskealder er sket ved lov i perioder, hvor socialdemokratiet ikke har deltaget i regeringsdan-nelsen.

Spørgsmålet om julelukning har forskellige været inde på. Jeg takker for den tilslutning til mit forslag på det punkt, der er fremkommet fra regeringspartiernes ordførere, og jeg forstår, at man fra de andre partiers side er lidt mere skeptisk over for dette forslag. For mig drejer dette sig — og det vil også fremgå af den måde, jeg har taget den offentlige diskussion om fænomenet julelukninger på — i høj grad om at sørge for, at vor arbejdsløshedslovgivning og dens administration ikke bliver omgivet af en atmosfære, som vi ikke kan være tjent med, en atmosfære, som måske kunne karakteriseres som en lille smule småsnusket på dette område. Det er ikke rimeligt, at arbejdstagere, der er ledige mellem jul og nytår, fordi de ønsker det, eller arbejdstagere, der er ledige mellem jul og nytår, fordi der foreligger tekniske årsager dertil på den virksomhed, hvor de er ansat — hvilket kan forudses — det er ikke rimeligt, at de skal henvende sig til arbejdsløshedskasserne, og det er heller

[Arbejdsministeren.]

ikke rimeligt, at de gør det. Derfor har jeg foreslået denne bestemmelse, som jeg håber også efter udvalgsbehandlingen vil komme uskadt igennem.

Til fru Hanne Reintoft vil jeg gerne for det første sige, at det forslag, jeg har fremsat, indeholder i forhold til den gældende ferielov en indskærpelse af, at arbejdsgiveren skal forhandle med lønmodtagerne om, hvornår ferien holdes, og denne bestemmelse har selvfølgelig også generel anvendelse i forbindelse med det spørgsmål, vi taler om her; men er en virksomhed lukket, hvad enten det er, fordi man i fællesskab har fundet ud af, at det skal ske, eller fordi der er tekniske grunde til det, ja, så må man sige, at ethvert fornuftigt menneske vil placere sin ferie på det tidspunkt.

Jeg har også trang til at sige til fru Hanne Reintoft, at netop på dette punkt, julelukningerne, regnede jeg med, der var en ganske særlig chance for, at fru Hanne Reintoft og jeg kom på bølgelængde med hinanden. Det har vi jo ellers ikke så forfærdelig let ved, men netop i denne forbindelse havde jeg ventet det, for jeg erindrer jo, at for et par år siden stillede fru Hanne Reintoft sammen med hr. Kai Moltke forslag til folketingsbeslutning om dette spørgsmål, et forslag, der gik ud på at opfordre regeringen til at fremsætte et forslag, hvorefter alle arbejdsgivere forpligtes til at yde erstatning for løntab i ledighedsperioder, der opstår som følge af de såkaldte midlertidige afskedigelser af arbejdere i forbindelse med jule-, nytårs- og påskedagene. Det er faktisk i meget væsentlig grad netop det, der er indeholdt i det forslag, jeg her har fremsat.

Endelig skal jeg til slut kun kommentere en enkelt bemærkning fra hr. Arne Larsen: Det drejer sig om spørgsmålet sikring af feriepenge i tilfælde af betalingsstandsning hos den virksomhed, som skylder sine medarbejdere feriepenge. Hr. Arne Larsen spørger i den forbindelse om, hvordan det går med arbejdet i det udvalg, som beskæftiger sig med dette spørgsmål og med spørgsmålet om en ændret teknik i forbindelse med ferieadministrationen, specielt feriemærkernes afskaffelse og andre former for administration på dette område. Jeg skal svare, at det går ærlig talt ikke særlig hurtigt i dette udvalg, og det skyldes ganske enkelt, at

organisationerne i almindelighed og specielt LO ikke er særlig ivrige efter at trække i arbejdstøjet. Det benytter jeg lejligheden til at sige; jeg tror ikke, det er første gang, jeg gør opmærksom på det. Selv om det drejer sig om krav, der føres frem — i og for sig med rette — fra løntagernes organisationer er det vanskeligt at komme igennem med det praktiske planlægningsarbejde, fordi løntagernes organisationer ikke er vakse, når arbejdet skal gøres.

Erling Dinesen: Arbejdsministeren sagde, at han ikke fandt det rimeligt, at arbejdstagere går ledige mellem jul og nytår på grund af virksomhedslukning og altså hæver arbejdsløshedsunderstøttelse. Nu gør jeg for det første opmærksom på, at arbejdsløshedsloven klart taler om, at kun når der er tale om uforskyldt ledighed, har man ret til understøttelse. Det er den ene side af sagen, og arbejdsministeren ved lige så godt som jeg, at der er mange virksomheder, som må lukke på grund af reparation af maskiner og meget andet og så finder det mest hensigtsmæssige tidspunkt at gøre det på. At straffe arbejderne i den anledning, som der jo faktisk er tale om, kan jeg ikke se er rimeligt.

Jeg kan da meget vel se, at der er et problem med julelukningerne. Det er et problem, som vedrører arbejdsløshedsloven, mens man nu ved en — undskyld det lidt stærke udtryk — diktatorisk regel vil klare det over ferielovgivning, hvor vi i forvejen har bestemmelser om en vis form for medindflydelse og medbestemmelsesret, når talen er om feriens placering. Jeg kan altså ikke se, der er noget ret og rimeligt i det.

Som jeg sagde før, mener jeg også, det harmonerer meget dårligt med mæglingforslagets regler, hvor der ganske vist står, at til syvende og sidst fastsættes ferietidspunkterne af arbejdsgiveren, men at denne under hensyntagen til virksomhedens tarv så vidt muligt skal imødekomme lønmodtagernes ønsker om ferieplaceringen og give dem meddelelse herom så tidligt som muligt og senest 1 måned før feriens påbegyndelse. Jeg kan ikke se, at den foreslåede bestemmelse harmonerer med indholdet af mæglingforslaget. Den er måske meget bekvem for arbejdsministeren, men den er direkte urimelig over for både arbejdstagere og arbejdsgivere, og den er efter min opfattelse

[Erling Dinesen.]

heller ikke i overensstemmelse med de principper, som loven i øvrigt bygger på, idet man også har en bestemmelse om, at de overenskomstmæssige rettigheder skal respekteres.

Det kan vi komme tilbage til i udvalget, men jeg synes godt, jeg ville gøre disse bemærkninger på nuværende tidspunkt. Jeg synes ikke, arbejdsministeren burde have sprunget over, hvor gærdet var lavest. Som sagt: jeg erkender de eksisterende problemer, men så lad os da tage spørgsmålet op i forbindelse med arbejdsloshedsloven, hvor det problem hører hjemme. Det hører ikke hjemme i ferieloven, og jeg finder, det er en ganske urimelig og usaglig måde at klare dette problem på.

Arbejdsministeren sagde, at socialdemokratiet ikke som regeringsparti havde stillet forslag om 4 ugers ferie. Nej, det er rigtigt. Vi har gjort det 2 gange i denne regerings tid og fået det forkastet. Arbejdsministeren kender jo godt grunden, at vi ville så nær en 40 timers arbejdsuge som muligt, før der skete en udvidelse af ferien.

Det er rigtigt, at der var tale om en ferielovsændring, da vi sidst fik ferien udvidet til 3 uger, men da var det også sådan, at den borgerlige regering, til trods for at der lå en kommissionsbetænkning med en indstilling, nægtede at fremsætte forslag. Derefter tog LO også på daværende tidspunkt spørgsmålet op og sørgede for, at der blev tale om en 3 ugers ferie, altså om en udvidelse af ferien. Det var LO simpelt hen nødsaget til, ligesom arbejdsministeren er nødsaget til at komme med et ferielovsforslag, når det er vedtaget igennem mæglingforslaget, fordi det kun omfatter ca. en tredjedel af arbejdsmarkedet.

Hanne Reintoft: Jeg synes, arbejdsministeren bliver ved at rode sammen, hvad der er sagt og ikke sagt om den julelukning. Arbejdsministeren har den ene gang efter den anden fremhævet, at det ikke var rimeligt, at de mennesker, hvis virksomhed luk-

kede, skulle have arbejdsloshedsunderstøttelse i dagene mellem jul og nytår. Det synes jeg det er, hvis virksomheden tillader sig uden videre at lukke. I stedet for foreslog vi i sin tid, at arbejdsgiveren så, hvis man ikke skulle ulejlige formidlingen og kasserne, i hvert tilfælde gav dem en lønkompensation, når der blev lukket. Men det har da ikke noget at gøre med, netop som hr. Erling Dinesen siger, at ville klare det over ferieloven. Nu har man kæmpet så hårdt i denne overenskomstforhandling for at få udvidet den ferie. Hvem siger da, at folk har lyst til at holde ferie mellem jul og nytår, fordi arbejdsgiveren har lyst til det? Masser af mennesker synes netop, de hviler lidt ud i juledagene, og så trænger de til ferien i februar eller marts. Det er uacceptabelt, det er et diktat, og det er et forsøg på at løse et rent arbejdsgiverproblem, et produktionsproblem, over ferielovgivningen.

Må jeg endelig efterlyse ministerens svar på, om ikke ministeren mener, at også medhjælperen, landarbejderen, må have ret til at få varslet sin ferie, f. eks. en måned før han skal holde den og ikke dagen før.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlggaard): Jeg vil gerne sige til hr. Erling Dinesen, at der er ikke rigtig basis for at fremhæve noget modsætningsforhold mellem mæglingforslaget og mit forslag om julelukninger. Bevares, forslaget om julelukninger står naturligvis ikke i mæglingforslaget, men i forbindelse med mæglingforslaget har arbejdernes og arbejdsgivernes organisationer i fællesskab peget på det ønskelige i, at flere feriedage placeres på enkelt dage i forbindelse med sønehelligdage, og man har specielt peget på perioden omkring jul og nytår.

(Kort bemærkning).

Erling Dinesen: Jo, der er et modsætningsforhold mellem mæglingforslaget og det forslag, som arbejdsministeren kommer med. Det er jo ikke noget nyt, at der er en regel om, at enkelte fridage kan lægges i til-

[Erling Dinesen.]

slutning til forskellige søgnehellidage osv., også mellem jul og nytår, men hovedreglen er, at ferietagerne har medindflydelse på disse ting, og den ret, som lønmodtagerne har på dette felt, gør arbejdsministeren med sit forslag her fuldkommen illusorisk.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal.

(Lovforslaget (nr. 156) findes i tillæg A. sp. 3263, fremsættelsen i tidenden sp. 4690).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal [af Hanne Reintoft].

(Lovforslaget (nr. 147) findes i tillæg A. sp. 3159, fremsættelsen i tidenden sp. 4455).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Fru Hanne Reintoft har fremsat lovforslag om, at både direkte og indirekte skatter fremtidig skal indregnes i reguleringspristallet. Det skal så døbes om til at hedde et leveomkostningspristal og bevare det nuværende nulpunkt, januar 1963 = 100.

Det var som bekendt sådan, at skatterne indgik i det lønregulerende pristal indtil januar 1963, men fra det tidspunkt gennemførtes den ændring, at skatterne blev taget ud af pristallet i den udstrækning, man anså det for at være praktisk muligt. Denne ændring blev gennemført, efter at spørgsmålet

havde været drøftet i et udvalg vedrørende lønregulering efter pristal, der afgav betænkning i 1960. Her var der repræsentanter for folketinget, for arbejdernes, funktionærernes og tjenestemændenes organisationer, for arbejdsgiverne, for lønningsdepartementet og for statistisk departement.

Beslutningen om at holde skatterne, både de direkte og de indirekte, ude af pristallet, er ikke mindst begrundet i hensynet til finanspolitikens muligheder. Det kan være nødvendigt at forhøje skatterne for derved at begrænse forbruget, men en sådan politik modvirkes, hvis de højere skatter gennem det lønregulerende pristal sætter lønningerne i vejret og dermed opretholder forbrugsevnen hos det store flertal af befolkningen.

Det kan også anføres, at en væsentlig del af skatterne anvendes til dækning af offentlige ydelser til de dårligst stillede i samfundet. Hvis man for at forbedre deres kår forhøjer skatterne — med det resultat, at der udløses lønstigninger for samtlige lønmodtagere, også de højest lønnede — så modvirker man den indkomstfordeling, der var til sigtet med de skattefinansierede ydelser.

Endvidere finansieres gennem beskatningen en række offentlige tjenesteydelser, der stilles til befolkningens rådighed gennem undervisning, hospitalsvæsen osv. Udvider man disse ydelser, forbedrer man befolkningens levestandard, og derfor er der ingen grund til at kompensere de skatteforhøjelser, der modsvarer en sådan udvidelse, ved at indregne skatterne i det lønregulerende pristal.

Det vil fremgå af disse bemærkninger, at regeringen ikke kan tiltræde det af fru Hanne Reintoft fremsatte lovforslag.

Kampmann: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til de to lovforslag, som er til første behandling nu. Økonomiministerens lovforslag er direkte afledet af den overenskomstforhandling, som vi har passeret, og hvor vi har fået vedtaget mæglingforslaget. Vi kan anbefale lovforslaget, således som det ligger.

Der var måske anledning til at harcelere en smule over de angreb, der har været fra regeringens side og ikke mindst fra økonomiministerens partis side mod at fastholde reguleringspristalsordningen, mens vi i dag